

Homilie op de 2de zondag van de Vasten A, in Ver-Assebroek (11-03-2023)

Lezingen: Exodus 17,3-7; Romeinen 5,1-2.5-8; Johannes 4,5-42

Broeders en zusters,

Water is een kostbaar goed. Men hoort steeds vaker zeggen: water wordt in de toekomst even kostbaar als goud. Inderdaad, met het groeiende aantal bewoners op aarde - we zijn al met iets meer dan 8 miljard - wordt water kostbaar. Terwijl wij in het Westen nog een overvloed aan water hebben en het onnadenkend verkwisten, zitten miljoenen mensen al met waterschaarste. We gaan straks modellen van wereldwijde solidariteit moeten ontwikkelen, zodat alle mensen op aarde kunnen eten en drinken. Politici beginnen na te denken over de vraag: hoe zorg ik dat mijn volk binnen enkele decennia nog drinkbaar water heeft. Water is kostbaar, want zonder water kunnen we niet leven. Als er geen water meer op aarde is, gaat onze planeet dood. Als mensen hun dorst niet kunnen lessen, is hun leven bedreigd. Dat hebben we onlangs nog gezien bij de mensen die onder het puin lagen na de aardbeving in Turkije en Syrië. Als ze water bij de hand hadden, konden ze dagenlang in leven blijven. Anders stierven ze van honger en dorst.

In de lezingen van deze derde vastenzondag horen we ook over mensen die dorst hebben. Eerst horen we over de Israëlieten die op hun tocht in de woestijn bijna omkomen van dorst. Ze morren tegen Mozes. Ze keren nog liever terug naar de slavernij van Egypte dan in de woestijn van dorst te moeten omkomen, want daar hadden ze ten minste nog voldoende water. Hun gemor tegen Mozes is eigenlijk ook gemor tegen God. Ze dagen God uit. Ze stellen hem als het ware op de proef. En Mozes, hun leider, bemiddelt tussen God en het volk. Hij ziet zelf ook geen uitweg en roept daarom tot de Heer. En het merkwaardige is dat God luistert en tussenkomt. Tegen alle menselijk verzet in gaat Hij door met zijn heilsplan. Hij geeft aandacht aan het morren van zijn volk. Hij is welwillend tegenover mensen die versmachten van de dorst. En hij geeft opdracht aan Mozes om water te laten vloeien uit het hardste en droogste rotsgesteente van de berg Horeb. God ziet de nood van zijn volk. Hij wil niet dat mensen omkomen van dorst, door gebrek aan water. Toen niet en vandaag niet. Ook al leven we met iets meer dan 8 miljard mensen op aarde: God wil niet dan één van hen van dorst omkomt. Hij rekent daarvoor op ons, op onze solidariteit met de hongerige en dorstige medemens. We eten te veel. We verspillen water in overvloed: des zomers besproeien we onze tuin, wassen we onze auto, nemen we meerdere keren een douche per dag. En ondertussen vergaan mensen van dorst. We gaan onze levensstijl moeten veranderen, zodat iedereen op aarde zijn of haar dorst kan lessen. Ook dat is een moderne vorm van “vasten”

In het evangelie van vandaag beleven we de merkwaardige ontmoeting van twee dorstige mensen, Jezus en de Samaritaanse vrouw. Hun dorst naar water brengt hen samen bij de bron van Jakob. Jezus, de mensgeworden Zoon Gods, deelt onze menselijke conditie. Zoals elke mens kan hij vermoeid en dorstig zijn. En zoals elke mens is hij afhankelijk van andere mensen om zijn nood te lenigen. Jezus' goddelijkheid maakt hem niet levensvreemd. Hij deelt ons menselijk bestaan ten volle. Hij kent en deelt onze noden. Hij is zelfs bereid afhankelijk te zijn van mensen die we niet zouden verwachten. Hij vraagt aan de Samaritaanse vrouw: “geef mij te drinken”. Hij identificeert zich met de dorstige mens die anderen om water vraagt. Elke mens die mij om brood en water vraagt, kan Christus zijn, die onze honger en dorst deelt en ons uitnodigt tot solidariteit. Ook dat kan een moderne vorm van “vasten” zijn.

Jezus' optreden is gewaagd, niet conventioneel. Als joodse man richt hij zich tot een Samaritaanse vrouw, bovendien nog een vrouw van slechte reputatie. Zelfs de leerlingen van Jezus zijn erover verwonderd dat Jezus zich zo gedraagt. Onze paus zou zeggen dat Jezus zich hier naar de periferie beweegt. Waarom bewandelt Jezus niet vertrouwde paden? Wat drijft hem? Jezus beseft dat de vrouw die hem helpt zijn fysieke dorst te laven, zelf ook dorst heeft. Niet een fysieke dorst, maar een diepere dorst: een dorst naar geluk, naar gemeenschap, naar een man die haar ten diepste kan bevredigen, niet louter op seksueel of materieel vlak, maar als persoon, op geestelijk

vlak. Jezus blijft niet stilstaan bij haar uiterlijk. Evenmin wijst hij haar af omwille van haar zonde en mislukkingen. Hij ziet een vrouw in nood, met een onlesbare dorst naar mannen, die op die manier probeert haar diepere dorst te laven, maar zonder succes. Jezus kent haar vooraleer ze hem in vertrouwen neemt. Hij vat de mislukking van haar zoektocht en haar leven samen in dit korte woord: “Terecht zegt ge: ik heb geen man; want vijf mannen hebt ge gehad en die ge nu hebt is uw man niet”. De vrouw is verwonderd over Jezus’ inzicht in haar persoon. Hij kijkt verder dan het uiterlijke. Ze ontmoet nu een man die anders is dan de vele mannen die ze in haar leven heeft gekend. Hij laat haar aanvoelen: hoe diep je ook bent gevallen, hoe zeer je ook wanhoopt over jezelf en over de mogelijkheid dat het nog goed kan komen, hoe onverzadigbaar je dorst ook is, ik bied je iets aan wat anderen niet kunnen: “levend water”, dat in staat is je hart en je lichaam te reinigen, en het echte leven te vinden als kind van God.

De vrouw is onder de indruk van Jezus, zijn inzicht en zijn aanbod. Ze ziet in hem een profeet, een man die namens God komt en spreekt. Maar toch verstaat ze Jezus nog niet echt. Er is een duidelijk misverstand. Ze denkt bij “levend water” aan natuurlijk water, en ze verwacht dat ze nooit meer naar de bron zal moeten komen om water te putten op het hete middaguur. Geleidelijk aan brengt Jezus haar tot een meer geestelijk niveau van denken en begrijpen. Eerst schijnt ze de persoonlijke confrontatie te willen ontvluchten door Jezus een vraag voor te leggen over een klassiek dispuut tussen Joden en Samaritanen: waar is de ware plaats van godsaanbidding: in de tempel van Jeruzalem, of op de Berg Gerizim? Ook hier loopt Jezus niet in de val. Hij verheft het dispuut van het materiële naar het geestelijke niveau. Niet een materiële plek – tempel of berg - is de weg naar God, maar de aanbidding “in Geest en waarheid”. God ontmoet je pas als je je openstelt voor zijn Geest en als je in de waarheid wil gaan staan, ook wat je eigen leven en positie betreft.

De vrouw is wel onder de indruk, maar nog schijnt ze de echte ontmoeting uit te stellen. Ze verwijst naar de Messias die zal komen in de verre toekomst. Hij zal dan wel een definitief antwoord brengen op al haar vragen. Maar dan komt het moment van de volle openbaring. Jezus zegt tot haar: de Messias die gij verwacht in de verre toekomst, hij staat hier voor u in levende lijve: “Dat ben ik, die met u spreek”. Dat is het beslissende moment in de ontmoeting van Jezus en de vrouw. Nu beseft ze dat die vreemde man de lang verwachte Messias is, die namens God een nieuwe wereld brengt, ook in haar persoonlijk leven. Ze beseft dat hij zelf het “levend water” is, dat in staat is de diepste dorst van de mens te laven. Ze is daar zo door overrompeld en zo van overtuigd dat ze naar haar eigen stadsgenoten trekt om hen naar de Messias te brengen. Wat een ommekeer in haar leven: de nymfomane vrouw die vijf mannen heeft gehad en met een zesde samenleeft, wordt nu een missionaris van de ware man, de God-mens Jezus, de Messias, die ze “de redder van de wereld” noemt.

Laten we deze bezinning besluiten en samenvatten:

- Wij zijn allen dorstige wezens. We hebben water nodig om te leven. God wil dat alle mensen toegang hebben tot het noodzakelijke eten en drinken en dat we solidair zijn met alle mensen in nood.
- God weet dat we dorst hebben naar meer: naar geluk en vervulling, naar gemeenschap en erkenning van andere mensen. Hij weet dat onze zoektocht daarnaar ons soms doet verdwalen in schijnoplossingen, zoals bij de Samaritaanse vrouw.
- Maar God komt ons tegemoet door Jezus en biedt ons het “levende water” aan, met name zijn Geest die ons leven geeft. Alleen Hij kan onze diepste dorst lessen. Laten we dankbaar deze gave aanvaarden. Amen.

Adelbert Denaux, pr.